

Студент 4 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

Студент 3 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ШИН ТА АКУМУЛЯТОРІВ

Анотація. Розглянуто питання коректного відображення в обліку заміни, використання, зміни вартості та списання шин і акумуляторних батарей. Приділено основну увагу особливостям їх обліку відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та експлуатаційних норм згідно з чинним законодавством України.

Аннотация. Рассмотрен вопрос корректного отражения в учете замены, использования, изменения стоимости и списания шин и аккумуляторных батарей. Уделено основное внимание особенностям их учета в соответствии с Положениями (стандартами) бухгалтерского учета и эксплуатационными нормами согласно с действующим законодательством Украины.

Annotation. The article considers the issue of correct reflexion of replacement, use, change of cost and write-off of the tyres and storage batteries in the accounting. The basic attention is paid to the features of their accounting according to Regulations (standards) of accounting and operational norms in compliance with the current legislation of Ukraine.

Ключові слова: акумуляторні батареї, шини, колісні транспортні засоби, основні засоби, експлуатаційні норми.

Наявність автомобіля у суб'єкта господарювання не є розкішшю. Проте такий основний засіб потребує догляду, а, відповідно, і правильного відображення у бухгалтерському обліку. У процесі експлуатації транспортного засобу шини й акумуляторні батареї періодично потребують заміни. У такому разі постає проблема визнання такої заміни поліпшенням (ремонт) чи технічним обслуговуванням, оскільки саме від цього залежить формування бази оподаткування. Тому питання організації обліку шин та акумуляторів є актуальними.

Дослідженню проблем обліку шин та акумуляторів присвятили свої праці О. Водоп'янова, Е. Васильєва, М. Огіччук, В. Панченко, В. Плаксінко та інші вчені. Також це питання знайшло відображення в нормативно-правових актах України. Проте, незважаючи на значні наукові здобутки, особливості обліку шин та акумуляторних батарей потребують додаткової уваги та вивчення.

Виходячи з актуальності проблеми, метою статті є дослідження особливостей обліку шин та акумуляторів.

Для акумуляторних батарей та шин існують спеціальні норми, які визначають середні і граничні терміни їх безпечної та продуктивної експлуатації, зокрема:

Наказ № 488 "Про затвердження Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі" [1];

Наказ № 489 "Про затвердження Експлуатаційних норм середнього ресурсу акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі" [2].

Що стосується шин, то норми визначаються в таких одиницях:

для автомобілів – у тис. км пробігу;

для тракторів колісних – у мотогодинах [1].

Застосовувати ці норми повинні всі підприємства, що експлуатують колісні транспортні засоби загального призначення і спеціальні машини, виконані на колісних шасі, які переміщуються вулично-дорожною мережею загального користування чи в особливих умовах експлуатації.

Слід зазначити, що ці норми є скоріше технічними, ніж бухгалтерськими документами. Установлювати і, тим паче, коригувати їх – обов'язок технічних служб (керівника автогосподарства або головного механіка). Вони можуть змінити їх як у бік збільшення, так і зменшення. Працівники автогосподарства і механіки проводять відповідні розрахунки письмово і передають на розгляд керівництву. Прийняті норми фіксують у наказі по підприємству і доводять до відома виконавців (водіїв, трактористів-машиністів) і працівників бухгалтерсько-економічної служби для контролю за правильним витрощенням (списанням) шин і акумуляторів як виду запасів.

Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженою Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291, шини відображаються на субрахунку 207 "Запасні частини" до рахунку 20 "Виробничі запаси" [3].

Операції із заміни шин і акумуляторів не належать до технічного переоснащення, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення техніки [4]. Вони вважаються заходами підтримання її робочого стану та включаються до складу валових витрат [5].

Для списання використовують Норми для шин і Норми для акумуляторних батарей. Якщо фактичний пробіг шин або наробіток акумуляторних батарей досягають установлених норм, об'єкт підлягає списанню. Якщо середній ресурс шини або акумуляторної батареї спрацьовано, але технічні показники дозволяють подальшу експлуатацію, то нею можна користуватися. І навпаки, якщо ресурс не спрацьований, а об'єкти стали непридатними (наявний

Вартість установлених на колісні транспортні засоби шин та акумуляторних батарей відносять до дебету рахунків витрат залежно від того, де використовується техніка (рахунки 23, 91 – 94). Далі шина відображається в аналітичному обліку лише за кількістю (подібно до МШП). При заміні шин (наприклад, літніх на зимові) знята шина обліковуватиметься на складі в кількісному вираженні.

Крім того, облік повернення акумуляторних батарей і шин залежить від їх технічного стану: 1) якщо нормативний строк корисного використання закінчився, але вони придатні до використання, то їх необхідно відновити за ціною можливої реалізації: Дт 207 – Кт 716 "Відшкодування раніше списаних активів"; 2) якщо нормативний строк корисного використання не закінчився, а шина стала непридатною, то на вартість недопробігу сторнують витрати: Дт 23, 91-93 – Кт 207 "Запасні частини". Водночас така вартість шини відноситься до дебету субрахунку 949 "Інші витрати операційної діяльності" [7].

Отже, спосіб обліку запасних частин, який передбачає визнання їх вартості витратами від використання лише при завершенні строку їх експлуатації, дозволяє спростити відображення таких операцій у бухгалтерському обліку та забезпечити управлінський персонал достовірною і релевантною інформацією щодо використання відповідних видів запасів. Адже факт встановлення їх на транспортні засоби ще не дає підстав для їх вибуття з підприємства і відповідного зменшення балансової вартості запасів. У разі обґрунтованої необхідності проведення справедливої оцінки виробничих запасів на звітну дату, в обліку доцільно передбачити процедуру регулювання вартості шин і акумуляторів (нових, тих, що були у використанні, відновлених та непридатних) шляхом списання частини вартості, за якою вони обліковуються, на рахунки витрат виробництва чи операційної діяльності, якщо передбачається зменшення економічних вигод від використання шин та акумуляторів.

Наук. керівн. Гуторов А. О.

Література: 1. Про затвердження Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі : Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України № 488 від 20.05.2006 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0712-06>. 2. Про затвердження Експлуатаційних норм середнього ресурсу акумуляторних свинцевих стартерних батарей колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі : Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України № 489 від 20.05.2006 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0695-06>. 3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. 4. Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту : Наказ Міністерства транспорту України № 102 від 30.03.1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0268-98>. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ Міністерства фінансів України № 92 від 27.04.2000 р. (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. 6. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / [М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, В. Г. Панченко та ін.] ; за ред. М. Ф. Огійчука. – К. : Алерта, 2006. – 878 с. 7. Назарбаєва І. Шини та акумуляторні батареї: бухгалтерський погляд на експлуатаційні норми / І. Назарбаєва, С. Кримковський // Бухгалтерія. – 2006. – № 34. – С. 106–111.